

JO, L'ARTISTA

REPTE #24 MARIA ESTEVE

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Organitza

AJUNTAMENT DE
SantCugat

Has pensat mai en la possibilitat de ser artista? Però què cal fer per ser-ho? Nosaltres creiem que n'hi ha prou en eixamplar les possibilitats de la *imaginació*.

A través de la imaginació podem *pensar* altres maneres de veure allò que ens envolta, i *explicar* les nostres idees ja sigui a través de la paraula (poesia, narrativa...), del treball amb diversos materials (pintura, dibuix, ceràmica, teixit...), o fins i tot, a través del propi cos (dansa, performance, música...) .

JO, L'ARTISTA us proposa un seguit de reptes creatius a resoldre, de forma individual o en família, utilitzant llapis de colors i fang, però també macarrons, farina, lleties, la pròpia veu o el moviment del cos. Tot s'hi val!

Us anirem enviant consignes clares i senzilles. Us demanem resoldre-les fent ús de la imaginació amb allò que tingueu al vostre abast. Us convidem a veure com les van resoldre artistes contemporanis.

Us atreviu? Comencem!

MARIA ESTEVE

Aquest repte està escrit en valencià, llengua materna de l'artista.

MARIA ESTEVE (Algemesí, València,1998) és una artista visual, des de xicoteta ha estat vinculada al món de l'art i a la natura. La seua pràctica gira al voltant del concepte de **paisatge**, pren el record i sentiment com a vinculació i motivació, utilitza l'entorn **urbà** i **natural** com a espai de creació. A partir de passejos i recorreguts activa la mirada i la contemplació per a aproximar-se a llocs amagats.

La seua investigació i producció artística parteix de l'experimentació del concepte **paisatge**: on a través de petites intervencions, d'extraccions de **registres materials** i **sonors** revisa, reinterpreta els espais d'on els ha tret. La seua **obra processual** és document i registre acurat de les accions i processos d'exploració del territori; per la qual cosa, el mateix camí de la recerca és el que esdevé obra. En les seues darreres propostes va prenent més importància la participació dels habitants del lloc on treballa, donant una capa de significació més a la seva pràctica.

Va estudiar Belles arts en la Universitat Politècnica de València (2016-2020) realitzant un intercanvi acadèmic a L'Accademia di Belle Arti di Bologna, Itàlia (2019). Més tard va cursar el Màster de Producció Artística en la Universitat Politècnica de València realitzant el seu segon intercanvi acadèmic en L'École Supérieure d'Art de La Réunion, França (2023).

REPTE #24

Vols saber en què consisteix aquesta investigació sobre el **paisatge**? Vols aprendre a registrar rastres de la natura com si fosses un arqueòleg? Vols saber com sona el teu territori? Vols aprendre a transformar-los en peces d'art? Si vols aprendre i descobrir aquests misteris, continua llegint.

Sas què és la tècnica del **frottage** i per què serveix?

Segur que alguna vegada has tret el calc d'una moneda... Aquesta tècnica va començar a emprar-se com recurs de col·lecció d'imatges i com a recurs en l'arqueologia. Però, nosaltres introduïrem esta tècnica a les arts plàstiques i visuals.

Comencem el repte! Activitat per a tot el món (Dirigit a xiquets i xiquetes acompanyats/des).

- **Prepara** el teu material: una llibreta, un carbonet, grafit o un llapis i una gravadora.
- **Ix** al carrer amb el material.
- **Camina, observa**, i quan trobes una textura que et sembla estranya, interessant, o que et crida l'atenció, **atura't**.
- Per prendre un **registre**, cal inspeccionar primer la superfície del que es vol traspasar al paper. **Col·loca** el paper sobre el fragment triat. Després, amb la mà que sosté el grafit, llapis o carbonet, fem l'acció de fregar/ratllar sobre el paper a la superfície i veuràs aparèixer la imatge.

- Mentre fas aquesta tasca, la persona que t'acompanya pot gravar el soroll que fa l'acció de ratllar.

- **Anota** a l'empremta el nom del carrer o del lloc on l'has extret.

- **Repeteix** tantes vegades com vulgues l'acció. **Busca** textures, **frega** distintes superfícies: pedres, asfalt, plantes i distints elements de la via pública. Qualsevol superfície amb formes irregulars et servirà. No t'oblides d'anotar a on has caçat aquesta empremta.

- Ara tindràs una col·lecció d'empremtes figuratives i exactes de diferents superfícies, però et proposem fer un joc. **Torna** a imaginar i reinterpretar possibles significats d'aquests registres. **Posa't** uns auriculars amb els sorolls que hauràs gravat. **Enfoca** la mirada sobre els registres i trasllada'ls a conceptes abstractes per a trobar el record proper amb la Naturalesa. **Observa'ls** bé, a què et recorden; quines similituds hi trobes? Pots convidar a la família o els teus amics i amigues a mirar els registres amb els auriculars i compartir impressions. Aquestes imatges i sorolls, us fan recordar la mateixa cosa?

Penja a Instagram una fotografia del teu repte etiquetant **#reptejolartista** i **@art.santcugat**, o fes-nos-la arribar per correu electrònic a **casaaymat@santcugat.cat**.

Vols veure com ho fa la Maria? Continua llegint.

La **Maria**, abans de començar la seua investigació *Paisajes emocionales. Diálogos y procesos con el territorio*, on recull els seus treballs artístics fets entre el 2020-2023; es va fer una sèrie de preguntes. Com ens comuniquem amb la terra? Com ens relacionem amb el **paisatge**? Com és el seu llenguatge? L'artista entén el **paisatge** no simplement com el que es veu, sinó com allò que cada individu construeix amb la seua manera de veure, descriure o representar la terra. A partir de la contemplació podem percebre el món d'una altra manera i la connexió entre el cos i el territori ens permet veure més enllà de la superfície transformada per l'ésser humà.

En els seus primers treballs va construir un retrat urbà de la seua ciutat, mitjançant el **frottage**. Aquesta tècnica, com hem dit, ve de l'arqueologia. Quan vinculem aquesta pràctica amb aquesta disciplina, en certa manera, el que fem és parlar de nostàlgia. Aquests **registres** poden representar allò que enyores del passat o construir l'enyor del futur, sobretot en el registre d'elements que probablement no trobarem d'aquí a uns anys. Els registres conviden a reflexionar sobre el mode de mirar la ciutat amb la finalitat que ajuden a l'ésser humà a recapacitar sobre l'accelerada evolució, destrucció i modificació de l'entorn.

La **Maria** va començar a utilitzar el **frotatge** quan va descobrir la bellesa del **paisatge urbà**. Li cridaven l'atenció els registres d'asfalt i rodes de cotxe, les esquerdes de les façanes o altres suports de la ciutat. També va anar arxivant els sons de les ciutats que acompanyen aquests paisatges, i la ubicació; com en el seu projecte *Natura fragmentada* el 2020 desenvolupat a la ciutat de València.

Natura fragmentada, 2020. València. Procés de treball
Fotografia Maria Esteve

Paisajes del deterioro (Requena) va ser la seua primera exposició individual, on mostra la producció realitzada en la seua primera residència artística. La producció duta a terme a València, Requena, Mira i Tudela emprà la tècnica del **frottage** en el mitjà urbà. El sòl és l'espai de creació captant fragments que l'evoquen a vistes aèries, mapes i cartografies imaginàries. És l'ésser humà qui a partir del trànsit intervé els fragments seleccionats anteriorment, per a transformar-los i compondre la peça artística. Existeixen dos factors que intervenen i prenen un paper important en el resultat final d'esta tipus de peces: el temps i l'atzar. Segons el període de temps que s'exposa el suport en el mitjà exterior, les partícules de brutícia de l'ambient i el trànsit en este moment, el resultat serà d'un mode o un altre, amb major o menor intensitat. Fins i tot a vegades, pot arribar a trencar-se part del paper o desaparèixer.

Natura fragmentada, 2020. València. Procés de treball
Fotografia Maria Esteve

En la producció realitzada a Camprovín es produeix un acostament a l'entorn rural. Allà recupera **registres** per a instal·lar-los en espais que ens ofereix el poble. En el seu següent treball desenvolupat a Bocairent, va un pas més enllà, on fa servir les indicacions dels habitants. En els recorreguts es dirigís cap a paisatges muntanyencs i, mitjançant l'ús de la tècnica del **frottage**, es rescata i preserva la història i la memòria del lloc. A la seua residència a Bocairent, comença a registrar el **paisatge** de la natura, els sons que registra ja no són només els de l'entorn, sinó els que ella genera amb el so de ratllar. Així mateix, també captura entrevistes de la gent del poble que l'ajuden a endinsar-se en la història del context i a descobrir les seues coves i pedreres. De manera que en aquest projecte, ja no només pren importància el procés de l'artista sinó el testimoni de les persones que l'acompanyen. Aquella gent del poble que li diu on està la pedrera, li conta les històries i dota el projecte d'una perspectiva que la **Maria** no preveu, es troba.

L'empremta del paisatge, 2022. Bocairent. Registre de l'antiga pedrera.

En 2023, va exposar *Paisajes emocionales. De los lugares a las obras* en les Reals Drassanes del Grau (València) i va realitzar una Beca Erasmus en L'École Supérieure d'Art de la Réunion. Esta estada li concedeix una visió diferent de la naturalesa, una trobada més real, ancestral i sentimental al costat d'un canvi cultural, la qual cosa permet la incorporació de creences pròpies, ofrenes i rituals a la mare naturalesa. A l'illa de La Reunió, pot experimentar l'espai natural com a taller, on du a terme pràctiques que podrien inscriure's dins del **Land Art**, en la seua faceta d'intervencions mínimes.

Sculture de paysage I : Roche volcanique, 2023. Île de La Réunion.
Intervenció al Pitón de la Fournaise.

Per primera vegada, experimenta la sensació de recórrer un volcà, allò que resulta ser el més interior del planeta, ix a l'exterior convertint-se en moviment solidificat. El tacte, el so i la lleugeresa d'aquestes pedres volcàniques capta la seua atenció. I es decideix a intervenir en l'entorn creant esta escultura efímera a partir del material natural in situ, les roques volcàniques.

La metodologia que desenvolupa l'artista és l'**autoetnografia**, que dona lloc a un treball íntim i personal, basat en les experiències i vivències adquirides en cadascun dels llocs on ha treballat. La **Maria** pren com a referents presents en la seua producció artística **Francis Alÿs, Nils Udo i Richard Long**.

GLOSSARI

Paisatge (urbà/rural) — la Maria concep la idea de paisatge des d'una mirada subjectiva i molt relacionada amb el context. En el cas dels seus treballs en espais urbans, la Maria es fixa en singularitats: esquerdes, petjades, l'asfalt... Que en cridar la seua atenció i en ser registrats es converteixen en elements d'un paisatge bell. Pel que fa al paisatge, rural, natural o salvatge, com és el cas de l'Illa de La Reunió; l'artista connecta amb els elements que li semblen més extraordinaris, es deixa guiar pels habitants per descobrir un context que no és el seu. Finalment, a La Reunió, canvia la seva forma de treball, on ja no només registra la natura, sinó, petites intervencions efímeres o rituals que la natura i la lectura que ella en fa li ofereixen.

Registre (material o sonor) — element que obtenim de l'acció d'enregistrar de forma sonora o material un objecte, conversa, so, textura. La Maria reproduïx sobre paper, cotó, lli o altres materials aquelles rugositats, superfícies i textures que li interessin per la seva reminiscència escultòrica o topogràfica, de manera que li permeten crear un nou paisatge a partir de la seva lectura d'un territori concret. Els registres sonors que fa l'artista contenen aquelles xerrades compartides amb els habitants de la zona, el xiuxiueig de la pròpia natura, o els sons que produeix la mateixa artista en l'acte de produir un registre material.

Obra processual — pràctica artística que visibilitza i dota de significat el procés de creació, en aquestes pràctiques és habitual mostrar els documents de recerca siguen vídeos, registres sonors, accions... L'objectiu principal de l'artista no és el producte final, sinó que és el procés de creació i recerca que esdevé en si mateix peça artística.

Frottage — el frottage és una tècnica de dibuix i impressió que es fa servir per a registres arqueològics in situ i que la utilitzaven a l'antiga Xina per registrar relleus de zones molt llunyanes i transportar i difondre la imatge en altres indrets. Per poder entendre-ho millor, el frottage va ser una tècnica manual que permetia fer el que avui fan les fotocopiadores o impressores. A principis del S.XX aquesta tècnica va començar a ser utilitzada amb finalitats artístiques, **Max Ernst** o **Antoni Tàpies** són dos representants d'aquesta pràctica.

Land Art — aquesta expressió, Art de la Terra, creada pel pintor i escultor nord-americà, **Robert Smithson**, serveix per definir aquest moviment artístic sorgit a la dècada dels seixanta. Els representants del Land Art plantegen unes pràctiques que desplacen l'art dels museus i tallers en paratges exteriors, treballant amb els materials del context natural i paisatges com a base de la seva creació. Aquest moviment trenca amb les limitacions dels formats tradicionals i es desvincula dels espais d'exhibició associats a l'art centralitzats a la ciutat. Troben a la natura un espai suggerent que els permet qüestionar les convencions associades a les disciplines i espais d'exhibició, així com les normes del mercat de l'art. La natura i el paisatge es converteixen en un llenç on els materials naturals es converteixen en matèria i model de creació. Aquestes obres acostumen a ser efímeres perquè estan exposades a les inclemències de la natura i la meteorologia. Aquesta característica no significa només la desaparició de les peces, sinó que el contacte amb el vent, la pluja o l'erosió contempla la transformació del material com el fet principal que les fa provisionals i efímeres. Alguns dels seus representants són **Smithson**, **Walter De Maria's**, **M. Heizer's** i **Nancy Holt**.

Autoetnografia — és una forma d'investigació social en la qual una persona recerca i reutilitza l'autoreflexió i l'escriptura per explorar una experiència anecdòtica i personal i connectar-la amb significats i comprensions culturals, polítiques i socials més àmplies. Aquesta metodologia de recerca autoreflexiva s'utilitza en diverses disciplines. La **Maria** utilitza els mètodes etnogràfics per dialogar amb la natura i construir noves formes d'entendre el paisatge.

Penja a Instagram una fotografia del teu repte etiquetant **#reptejolartista** i **@art.santcugat**, o fes-nos-la arribar per correu electrònic a **casaaymat@santcugat.cat**.